

Områdesplan för Björknäs och Eknäs 2050: Sammanfattning av synpunkter och föreslagen hantering

Inledning

Nedan följer en tematisk sammanställning av de synpunkter från allmänheten under den tidsperiod då områdesplanen var öppen att tycka till om mellan 20 november 2023 och 14 januari 2024.

Totalt har 84 enskilda synpunkter skickats in till kommunen, av totalt 80 privatpersoner, Föreningarna Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner, Klintens båtklubb samt Björknäs villaförening. En samlad skrivelse från boende vid Kocktorps kraftledning har även skickats in.

De mest återkommande synpunkterna handlar om trafiksituationen i området, med upplevda höga trafikflöden, köer, buller och bristande trafiksäkerhet. Ytterligare en stor del av synpunkterna handlar om bebyggelse och exploatering. Flera personer uttrycker en oro över storleken och utformningen på den nya bebyggelsen, och hur den samspelar med den befintliga miljön. Barnperspektivet ingår i flera av temana, till exempel i frågor om ökad trafiksäkerhet, önskan om fler lekplatser och fritidsaktiviteter och vikten av att bevara grönområden som är viktiga för barns utveckling och rekreation.

Trafik och parkering

Mer trafiksäkerhet, lägre hastigheter, mindre köer och buller

En oro över trafiksituationen i området är den mest återkommande åsikten (67 av 84 kommentarer nämner detta). En stor del av åsikterna handlar om den stora mängd genomfartstrafik som de svarande upplever har tillkommit i området och som skapar köer på framför allt Värmdövägen. En majoritet (39 st) nämner avgiften på den nya Skurubron som en orsak, då den gamla bron används som gratis "smitväg" och skapar problem med högt trafikflöde och köer på Värmdövägen, där vissa upplever att det är svårt att korsa eller ta sig ut om morgnarna. Som förslag på lösning anser några att avgiften på den nya bron bör slopas, alternativt att det införs fler på- och avfarter på väg 222, Värmdöleden.

En majoritet av synpunkterna om trafik behandlar särskilt barns trygghet i trafiken och svarande menar att många barn som går till skolan eller vistas i området korsar gatorna på ett otrött sätt. Många föreslår en hastighetssänkning till 30 km/h på Värmdövägen, tillsammans med trafikdämpande åtgärder som fler övergångsställen, exempelvis vid Centralplan i Björknäs, samt trafikljus och gupp. Många påpekar också att trottoarerna är smala och att bullernivåerna är höga.

Många uttrycker önskan om bättre cykelvägar i området, exempelvis genom att införa en cykelbana på Korsbergavägen (20 kommentarer), där många barn rör sig till och från skolor.

Angående kollektivtrafik önskar omkring 20 åsiktslämnare att en direktbusslinje till Slussen bibehålls även i framtiden. Det finns en oro över att bilåkandet riskerar att öka utan en sådan busslinje.

Några (12 st) menar att det finns för få parkeringsplatser i området och i centrum vilket vissa menar leder till att bilar parkeras på smala villagator och orsakar sämre sikt. Andra (6 st) ogillar att Björknäs centrum mer har karaktären av en parkeringsyta än ett torg och önskar att kvaliteter som bänkar, grönska och mer service ersätter hela eller delar av parkeringen.

Kommunens förslag till hantering i områdesplanen

Nacka kommun känner väl till frågorna rörande genomfartstrafik och trafiksäkerhetsåtgärder som exempelvis tryggar barns skolvägar. Områdesplanens långsiktiga, strategiska inriktning innebär dock att kommunen i detta skede inte har möjlighet att peka ut specifika åtgärder. Möjliga åtgärder kommer i stället utredas vidare av kommunen och beslutas av natur- och trafiknämnden.

Den övergripande inriktningen föreslås bibehållas i det slutliga förslaget till områdesplan med mindre möjligheter till justeringar.

Bebyggelse och exploatering

Minska utbyggnaden, bygg småskaligt, detaljplanera områden och begränsa exploatering

Den näst mest återkommande synpunkten (55 åsiktslämnare) handlar om bebyggelse och exploatering. Ett fåtal uttrycker sig positivt kring att förtätning sker i området, men många boende uttrycker en oro över överdriven exploatering. Ett flertal (37 st) av dessa menar att det inte bör byggas mer i

området alls, att området redan har sett en kraftig befolkningsökning de senaste 20 åren där utbyggnaden av infrastruktur och övrig samhällsservice inte har hunnit i kapp. Dessa problem, exempelvis med ökad trafikmängd och brist på platser för kultur, idrott och annan service, bör tas itu med innan ny bebyggelse planeras i området.

Det finns en stark önskan om att ny bebyggelse ska vara bättre anpassad till områdets befintliga karaktär. Många uttrycker missnöje över hur kommunen har hanterat planeringen i området hittills. 21 synpunkter tar upp att tidigare fall av utbyggnad, där områden utan detaljplaner inte haft tillräckligt skydd, har utvecklingen kunnat drivas i exploaterers regi med vinstintresse och en brist på långsiktighet. Det finns även en oro att denna brist på skydd i detaljplaner ska fortsätta påverka kulturmiljön och områdets grönytor negativt. Vissa menar att det som har byggts på senare år i området har hållit låg kvalitet, varit ”fult” och haft en storskalighet som inte passar in i Björknäs och Eknäs stadsbild. Det råder en negativ inställning till det som beskrivs som kommunens ”frimärksplanering”. Flera (16 st) uttrycker en önskan om att bygga småskaligt i området som exempelvis villor, parhus, radhus eller mindre flerbostadshus som är anpassade till sin omgivning. Vissa uttrycker sig negativt kring att bygga exempelvis små lägenheter i flerbostadshus eller studentlägenheter då det lockar en annan målgrupp än boende i småhus. Några önskar se begränsningar i att avstycka tomter, för att bevara de stora och gröna tomterna som har funnits i området.

Kommunens förslag till hantering i områdesplanen

Den föreslagna inriktningen i områdesplanen innebär att merparten av den befintliga bebyggelsestrukturen bibehålls. Särskild hänsyn ska tas vid förändringar avseende kulturmiljö- och landskapsbildsvärden. Generellt gäller varsamhet vid eventuella förändringar i befintlig fastighets- och bebyggelsestruktur vid bygglovsansökningar och lantmäteriförrättningar (styckningar). Större förändringar av befintlig fastighets- och bebyggelsestruktur ska prövas i en ny detaljplan om det anses vara lämpligt. Områdesplanen föreslår fyra utvecklingsområden: Björknäs centrum, bussdepåområdet, Centralplan och del av Kvarnvägen – vilka föreslås utvecklas med en blandning av verksamheter och bostäder. Omfattning och exakt inriktning utreds i planprocessen.

De delar inom områdesplanen som idag saknar detaljplan ska på sikt planläggas för att slå fast den befintliga fastighets- och bebyggelsestrukturen. Det bedöms dock ta lång tid innan det är genomfört och tills dess gäller områdesplanens vägledning vid eventuella förändringar.

Den övergripande inriktningen för befintlig och tillkommande bebyggelse föreslås bibehållas i det slutliga förslaget till områdesplan med möjlighet till mindre justeringar.

Grönområden och natur

Bevara och skydda grönområden

En stor del av synpunktsinlämnarna (53 st) vill bevara grönområden i Björknäs och Eknäs. 24 av dessa menar att samtliga grönområden måste bevaras, och många uttrycker en oro över att ny bebyggelse ska tillkomma på grönområden eller påverka enskilda träd. Grönområdena och skogarna är mycket omtyckta i området och många pekar på deras viktiga funktion för barns hälsa och lek samt för djurliv. Några (8 st) åsiktslämnare uttrycker sig kring grönskans roll i att också hantera dagvatten och skyfall i området. Några få synpunktslämnare uttrycker åsikter om att lämna exempelvis Vargskogen i fred, utan att göra förändringar kring stigarna, då de uppskattar att skogen känns orörd och vild.

Föreningarna Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner uttrycker även att de stora delar av områdesplanen som saknar detaljplan inte har ett tillräckligt reglerat skydd för kultur- och naturvärden.

Förslag till hantering i områdesplanen

Nacka kommuns ambition är att alla kommunala grönområden bevaras för lek och rekreation, dess ekologiska naturvärden (inklusive ekosystemtjänster), djurliv och för att hantera skyfall. Vissa av grönområdena kan dock behöva göra mer tillgängliga med exempelvis skyltning eller bättre lekmöjligheter. Vid eventuell exploatering nära ett grönområde ska dessa värden beaktas och tas hänsyn till.

Den övergripande inriktningen för grönområden föreslås bibehållas i det slutliga förslaget till områdesplan med möjlighet till mindre justeringar.

Kulturvärden och karaktär

Behåll områdets karaktär

Många synpunkter (46 st) berör Björknäs och Eknäs kulturhistoria och huvudsakliga karaktär av villaområde med stora tomter och mycket grönska och lummighet samt vikten av att denna karaktär ska behållas. Vissa anser att det är denna karaktär som har gjort området populärt från början, och är orolig för att

dessa kvaliteter ska ”byggas bort” när området utvecklas. Några synpunkter rör enskilda byggnader som definieras som värdefulla enligt områdesplanen och önskar en noggrannare kulturvärdesinventering.

Förslag till hantering i områdesplanen

Nacka kommuns målsättning är att Björknäs och Eknäs ska behålla sin karaktär av villaområde med stora tomter och mycket grönska och lummighet. Det finns flera områden med kulturhistoriska och landskapliga värden som kräver särskild hänsyn vid förändringar och eventuell tillkommande bebyggelse. Dessa områden är undantagna från möjligheten till så kallade Attefallsåtgärder som innebär bland annat att det får tillkomma vissa mindre byggnader och bostäder samt tillbyggnader utan bygglov.

Den övergripande inriktningen föreslås bibehållas i det slutliga förslaget till områdesplan med möjligheter till vissa justeringar.

Aktiviteter och service

Mer aktiviteter, kultur och lokaler, mer trivsam offentlig miljö

Flera av de som motsätter sig ny bebyggelse i området menar att kommunen i stället bör fokusera på de som bor i området idag och att tillskapa mer service och aktiviteter, särskilt för barn. Många kommer med förslag på att skapa idrottsplatser, skate-och cykelparker, upprätta lokaler för bland annat yoga, dans, caféer, förbättra lekplatser, eller införa bibliotek eller kulturhus i området. Vissa uttrycker en önskan om äldreboende i området.

Många synpunkter tar upp en önskan om att skapa mer trivsamma offentliga miljöer i området, till exempel genom att rusta upp Björknäs centrum och tillföra mer bänkar, planteringar, papperskorgar, belysning och grönska. Flera (12 st) uttrycker en önskan om fler restauranger i området, till exempel i Björknäs eller Eknäs centrum. Vissa (7 st) nämner SL:s bussdepå vid Värmdövägen som förslag på en plats som kan förändras med antingen bebyggelse med till exempel kultur- eller affärsverksamhet som fungerar som bullerskydd, eller ett torg med sittplatser och grönska. Vidare förslår vissa (8 st) att det skapas ett sammanhängande promenadstråk längs vattenlinjen genom att bygga ihop de två strandpromenaderna vid Skurusundet och förbättra tillgängligheten till strandpromenaden.

Förslag till hantering i områdesplanen

När det gäller service inom välfärdssektorn/samhällsservice är det Nacka kommun eller fristående aktörer som utför dessa tjänster. De behov som kommunen har identifierat kopplat till den befolkningsökning som beräknas ske till följd av områdesplanens förslag till utveckling ger en relativt låg efterfrågan på fler skolplatser. Detta bedöms kunna hanteras inom Björknässkolans kapacitet. Behovet av förskoleplatser bedöms inte heller vara så högt, utan kan hanteras i befintliga förskoleenheter. På sikt bedöms dock att en ny förskola behövs i området.

Nacka kommun har begränsade möjligheter att påverka kommersiell service och utbud. Kommunen kan dock skapa förutsättningar för nya verksamhetslokaler i samband med detaljplanering i något av de föreslagna utvecklingsområdena, såsom Björknäs centrum.

Kommunens ambition är att tillskapa ett sammanhängande nord-sydligt promenadstråk under Skurubroarna och kommer utreda förutsättningarna för detta.

Process och formalia

Öppnare process, fördjupad översiktsplan

Gällande formalia uttrycker några (6 st) ett missnöje kring processen med områdesplanen. Det finns en positiv inställning till att ha fått vara delaktig under tidigare skeden av processen. Dock upplever vissa att vissa frågor som ställts av kommunen har varit ”vinklade” och att de inte har givits möjlighet att göra sin åsikt hörd. Frågorna som ställdes öppnade inte för möjligheten att uttrycka åsikten att begränsa eller inte vill se någon ny bebyggelse alls i området och att dessa åsikter inte togs vidare i processen.

Några uttrycker sig positivt kring att Nacka kommun med en områdesplan tar ett helhetsgrepp på området. Vissa (7 st), däribland Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner samt Björknäs villaförening, har dock åsikter på att kommunen använder sig av just en områdesplan, vilket hävdas vara en föråldrad term. Det föreslås i stället att kommunen ska göra en fördjupad översiktsplan, som skulle innebära att dokumentet remissbehandlas och att fler instanser får lämna synpunkter. Bland annat Naturskyddsföreningen i Nacka uttrycker att de saknar underlag som brukar vara tillgängliga i samband med remissrundor såsom naturvärdesinventeringar, trafikutredningar, dagvatten- och

skyfallsutredningar. De menar att områdesplanen är en ovanlig väg att gå, och anser att den inte kan antas utan ovan nämnda remissrunda och ytterligare underlag i form av utredningar i en fördjupad översiktsplan.

Ett fåtal (4 st) åsiktslämnare menar att kommunen inte har nått ut med tillräcklig information kring områdesplanen under processen.

Föreningarna Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner och ytterligare en privatperson uttryckte att layouten för dokumentet och formatet A3 gör det svårläst med liten text.

Förslag till hantering i områdesplanen

Områdesplanen är ett övergripande, strategiskt dokument som är tänkt att ge vägledning för bevarande av kvaliteter och planering mot en ungefärlig tidshorisont kring år 2050. Nacka kommun har valt att kalla det för områdesplan och den är framtagen utifrån ett politiskt uppdrag från kommunstyrelsen, där stor vikt har lagts vid att ha dialog med de boende i området. Det är olyckligt att vissa upplever att kommunen har styrt dialogen, vilket inte har varit avsikten. De åsikter som har framförts under processen har redovisats för politiken.

Kommunen har haft en ambition att arbeta transparent och med öppenhet gentemot de boende i Björknäs och Eknäs. Men vi jobbar kontinuerligt med att utveckla vårt arbete med dialoger och ta lärdom så att vi kan bli ännu bättre.

Övrigt

Boende under den nord-sydligt gående kraftledningen i Kocktorp önskar att områdesplanen uppdateras så att inriktningen föreslår att markförlägga kraftledningen. Vidare föreslår de att områdesplanen ska medge att kommunen kan tillskapa verksamheter, bostäder och sälja mark för att finansiera nedgrävningen.

Förslag till hantering i områdesplanen

Den mark på båda sidor om Värmdövägen som utgör en lågpunkt behöver vara kvar för att hantera skyfall och hantering av dagvatten. Ytan på berget längst i söder har påtagligt naturvärde och föreslås lämnas orörd. De kvarstående ytorna är smala och har svåra höjdmässiga förhållanden och lämpar sig inte för bebyggelse. I och med detta kan inte en nedläggning av kraftledningen finansieras genom markförsäljning såsom tidigare var planerat